ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет медицини

Кафедра стоматології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної роботи
_____ Ярослав ШТАНЬКО
"_01_"_вересня_ 2026 р.

Безпека життєдіяльності та основи біоетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Спеціальність:	I1 «Стоматологія»
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Стоматологія»
Освітній рівень:	другий (магістерський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання	1

Івано-Франківськ
2026

РОЗРОБНИК:
Викладач, PhD Руслана ОРЛОВСЬКА

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні кафедри стоматології,
протокол № 1 від 28.08.2026 р.
в. о. завідувача кафедри Оксана КЕРЗЮК

УЗГОДЖЕНО:
Гарант ОПП/ОНП Оксана КЕРЗЮК

на засіданні кафедри стоматології,
протокол № 1 від 28.08.2026 р.
в. о. завідувача кафедри Оксана КЕРЗЮК

СХВАЛЕНО:
на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31 серпня 2026 р.

e-mail	**ruslana.orlovska@ukd.edu.ua**
Номер аудиторії чи кафедри	328
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua[1]
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=9158

1

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи екології та гігієна» є складовою фундаментальної підготовки здобувачів освіти за спеціальністю І7 «Терапія та реабілітація».

Дисципліна вивчає закономірності впливу чинників навколишнього, побутового, виробничого та соціального середовища на здоров'я людини, її функціональний стан і відновний потенціал.

Особлива увага приділяється гігієнічним вимогам до середовища реабілітаційних закладів, мікроклімату, освітлення, вентиляції, водопостачання, басейнів для гідрокінезотерапії, харчування, інфекційного контролю, професійної ергономіки та психогігієни.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню профілактичного мислення майбутнього фахівця з фізичної терапії та здатності організовувати безпечне середовище для пацієнта/клієнта і медичного працівника.

Мета та завдання дисципліни:

Формування у здобувачів освіти системного профілактичного мислення та здатності оцінювати вплив гігієнічних і екологічних чинників на здоров'я людини, функціональний стан і процес реабілітації, а також застосовувати гігієнічні принципи для створення безпечного та оптимального реабілітаційного середовища.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- основні поняття, завдання та методи гігієни й екології людини;
- класифікацію факторів навколишнього та виробничого середовища і механізми їхнього впливу на здоров'я та функціональний стан людини;
- основні параметри мікроклімату приміщень та їх значення для процесу фізичної терапії;
- гігієнічні принципи оцінювання природного і штучного освітлення;
- принципи організації вентиляції, повітрообміну та кондиціювання у реабілітаційних приміщеннях;
- основні вимоги до якості питної води та санітарно-гігієнічного режиму басейнів для гідрокінезотерапії;
- основи раціонального та відновного харчування і принципи гідратації при фізичних навантаженнях;
- гігієнічні та ергономічні вимоги до планування і функціонування реабілітаційних закладів;
- принципи інфекційного контролю, гігієни рук, очищення та дезінфекції реабілітаційного обладнання й поверхонь;

- основні професійні шкідливі та небезпечні фактори у роботі фізичного терапевта;
- принципи професійної ергономіки та профілактики перевантаження опорно-рухового апарату;
- основи безпечного трансферу та переміщення пацієнтів;
- основи психогігієни, хронобіології, раціонального режиму праці й відпочинку;
- основні фактори ризику професійного стресу та емоційного вигорання;
- принципи проведення комплексного гігієнічного аудиту реабілітаційного середовища.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- ідентифікувати основні гігієнічні та екологічні фактори ризику в реабілітаційному середовищі;
- проводити санітарно-гігієнічне обстеження приміщень реабілітаційного закладу;
- вимірювати та оцінювати основні параметри мікроклімату: температуру, вологість і швидкість руху повітря;
- проводити базову інструментальну оцінку освітленості та інтерпретувати отримані результати;
- оцінювати ефективність вентиляції та виявляти ознаки недостатнього повітрообміну;
- аналізувати санітарно-гігієнічні умови водопостачання та функціонування басейнів для гідрокінезотерапії;
- оцінювати базові принципи харчування та питного режиму з урахуванням фізичного навантаження;
- виявляти порушення гігієнічних та ергономічних вимог у реабілітаційному середовищі;
- застосовувати принципи гігієни рук, очищення та дезінфекції поверхонь, кушеток і реабілітаційного інвентарю;
- визначати професійні ризики фізичного терапевта та пропонувати заходи їх профілактики;
- організовувати робоче місце відповідно до принципів професійної ергономіки;
- застосовувати принципи безпечної механіки тіла під час трансферу та переміщення пацієнта;
- аналізувати режим праці та відпочинку з позицій психогігієни і хронобіології;
- виявляти фактори ризику професійного перевантаження та емоційного вигорання;
- складати чек-лист і проводити базовий комплексний гігієнічний аудит реабілітаційного середовища;
- формулювати гігієнічний висновок та пропонувати профілактичні заходи для забезпечення безпечних умов пацієнта і персоналу.

Компетентності та результати навчання, **яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП/ОНП)**

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	**РН 09.** Аналізувати і застосовувати сучасні науково-доказові дані для виконання професійних завдань.
ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	**РН 07.** Застосовувати знання медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціальних аспектів у практиці фізичної терапії; виявляти та враховувати зв'язки різних елементів.
ЗК 03. Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	**РН 14.** Провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність.
ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	**РН 19.** Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.
ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	**РН 01.** Використовувати рухову активність людини для зміцнення та збереження індивідуального та громадського здоров'я.
СК 02. Здатність враховувати у практичній діяльності медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії.	**РН 07.** Застосовувати знання медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціальних аспектів у практиці фізичної терапії; виявляти та враховувати зв'язки різних елементів.
СК 03. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп.	**РН 14.** Провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність.
СК 04. Здатність виконувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії для збору якісних і кількісних даних, пов'язаних із фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю.	**РН 11.** Застосовувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії; використовувати методи й інструменти визначення та вимірювання, оцінювати отриману інформацію.

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
СК 07. Здатність провадити професійну діяльність для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, відповідних нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту.	**РН 14.** Провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність.
СК 08. Здатність ефективно спілкуватися, зокрема навчати пацієнта/клієнта, його родину й опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризувати здоровий спосіб життя.	**РН 17.** Проводити інструктаж та навчання пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, опікунів.
СК 03, СК 04 — у частині безпечного використання та оцінювання умов роботи з обладнанням.	**РН 15.** Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні засоби реабілітації.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показник	Денна форма
Курс	**1**
Семестр	**1**
Кількість кредитів ЄКТС	**4**
Лекції	**14 год**
Семінари, практичні	**20 год**
Самостійна робота	**86 год**
Форма підсумкового контролю	**диференційований залік**

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Базові знання з біології, хімії, фізики та основ здоров'я, отримані на попередньому рівні освіти.	Дисципліни професійної та практичної підготовки, що передбачають оцінювання функціонального стану пацієнта/клієнта, організацію безпечного реабілітаційного середовища, дотримання принципів інфекційного контролю, професійної ергономіки, профілактики та застосування засобів фізичної терапії.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Гігієна навколишнього середовища та реабілітаційного простору

Тема 1. Вступ до гігієни та екології людини. Предмет, завдання та методи гігієнічних досліджень (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Гігієна як профілактична медична наука: предмет, мета та завдання.
2. Поняття здоров'я та факторів, що його формують.
3. Взаємозв'язок людини та навколишнього середовища.
4. Класифікація факторів навколишнього середовища: фізичні, хімічні, біологічні, соціальні.
5. Поняття про гігієнічний норматив та принципи гігієнічного нормування.
6. Основні методи гігієнічних досліджень: санітарно-описовий, інструментальний, лабораторний, експериментальний, епідеміологічний, статистичний.
7. Значення гігієнічних знань у професійній діяльності фізичного терапевта.
8. Поняття безпечного реабілітаційного середовища.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Історія розвитку гігієни як науки.
2. Основні етапи формування профілактичного напряму медицини.
3. Поняття первинної, вторинної та третинної профілактики.
4. Вплив екологічних факторів на функціональний стан та адаптаційні можливості людини.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [3], [7].

Тема 2. Гігієнічна оцінка мікроклімату реабілітаційних закладів і басейнів. Повітряне середовище, вентиляція та кондиціювання (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Поняття мікроклімату приміщень.
2. Основні показники мікроклімату: температура, відносна вологість, швидкість руху повітря, теплове випромінювання.
3. Механізми теплообміну організму людини з навколишнім середовищем.
4. Вплив температури та вологості на терморегуляцію.
5. Поняття теплового комфорту.
6. Особливості мікроклімату реабілітаційних залів.
7. Особливості мікроклімату приміщень басейнів для гідрокінезотерапії.

8. Гігієнічне значення повітрообміну.
9. Природна та механічна вентиляція.
10. Кондиціювання повітря у реабілітаційних закладах.
11. Вплив недостатньої вентиляції на самопочуття, працездатність та переносимість фізичного навантаження.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Фізіологічні механізми адаптації людини до високої та низької температури.
2. Вплив підвищеної вологості на тепловіддачу.
3. Значення концентрації CO_2 як непрямого показника ефективності повітрообміну.
4. Гігієнічні особливості вентиляції спортивних і реабілітаційних залів.
5. Профілактика перегрівання під час фізичних навантажень.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3], [7].

Тема 3. Гігієнічна оцінка природного та штучного освітлення. Гігієнічні вимоги до реабілітаційних приміщень (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Фізіолого-гігієнічне значення світла.
2. Вплив освітлення на зорову працездатність і функціональний стан людини.
3. Природне освітлення та фактори, що визначають його рівень.
4. Штучне освітлення: основні джерела та системи.
5. Основні показники оцінки освітлення.
6. Поняття освітленості та одиниця її вимірювання.
7. Люксметрія.
8. Рівномірність освітлення.
9. Засліплення, відблиски та контраст.
10. Значення правильного освітлення під час тренування ходьби, рівноваги, координації та виконання лікувальних вправ.
11. Профілактика падінь шляхом оптимізації освітлення.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Біологічна дія природного світла.
2. Вплив недостатнього освітлення на зорову втому.
3. Світловий режим приміщень для осіб похилого віку.
4. Освітлення приміщень для пацієнтів із порушеннями зору та рівноваги.
5. Енергоефективні джерела освітлення у закладах охорони здоров’я.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3].

Тема 4. Гігієна води та водопостачання. Гігієнічні вимоги до басейнів і гідрокінезотерапії (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Фізіологічне та гігієнічне значення води.
2. Джерела водопостачання.
3. Основні вимоги до якості питної води.
4. Органолептичні показники води.
5. Основні хімічні та мікробіологічні показники безпечності води.
6. Основні етапи водопідготовки.
7. Гігієнічне значення знезараження води.
8. Санітарно-гігієнічні вимоги до плавальних та лікувально-реабілітаційних басейнів.
9. Особливості води в басейнах для гідрокінезотерапії.
10. Температурний режим води.
11. Профілактика інфекцій, пов’язаних із водним середовищем.
12. Особиста гігієна пацієнта перед заняттями у басейні.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Захворювання, пов’язані з водним шляхом передачі.
2. Методи знезараження води.
3. Основні принципи контролю якості води в басейні.
4. Профілактика грибкових та бактеріальних інфекцій у басейнах.
5. Гігієнічне значення душових, роздягалень та допоміжних приміщень басейну.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3], [4], [5].

Змістовий модуль 2. Гігієна харчування, професійна безпека та психогігієна в реабілітації

Тема 5. Гігієнічні основи раціонального та відновного харчування. Гідратація при фізичних навантаженнях (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Поняття раціонального харчування.
2. Основні принципи збалансованого харчування.
3. Енергетичний баланс організму.

4. Фізіологічне значення білків, жирів і вуглеводів.
5. Значення вітамінів і мінеральних речовин.
6. Особливості харчування при підвищеному фізичному навантаженні.
7. Харчування у відновний період.
8. Значення води та електролітів.
9. Водний баланс.
10. Причини та наслідки дегідратації.
11. Принципи гідратації до, під час і після фізичних навантажень.
12. Межі компетенції фізичного терапевта у питаннях харчування.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Визначення енергетичних потреб людини.
2. Особливості харчування осіб похилого віку.
3. Харчування та відновлення після фізичного навантаження.
4. Ризики використання дієтичних добавок без обґрунтованих показань.
5. Ознаки недостатньої гідратації.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [3], [7].

Тема 6. Інфекційний контроль у реабілітаційних закладах. Очищення і дезінфекція реабілітаційного обладнання (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Поняття інфекційного контролю.
2. Основні ланки епідемічного процесу.
3. Джерела та шляхи передачі інфекцій у реабілітаційному закладі.
4. Стандартні заходи інфекційного контролю.
5. Гігієна рук медичного працівника.
6. Використання засобів індивідуального захисту.
7. Поняття очищення, дезінфекції та стерилізації.
8. Відмінність між очищенням і дезінфекцією.
9. Обробка кушеток після пацієнта.
10. Обробка гімнастичних килимків, м’ячів, еластичних стрічок, тренажерів та іншого багаторазового інвентарю.
11. Поняття контактного часу дезінфекційного засобу.
12. Профілактика перехресної передачі інфекції.
13. Організація чистої та забрудненої зон.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Гігієна рук у закладах охорони здоров’я.
2. Вибір ЗІЗ залежно від характеру контакту.

3. Основні вимоги до дезінфекційних засобів.
4. Принципи безпечного зберігання та використання дезінфектантів.
5. Особливості інфекційного контролю при групових реабілітаційних заняттях.
6. Алгоритм обробки багаторазового реабілітаційного інвентарю.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [2], [4], [6], [7].

Тема 7. Гігієна праці фізичного терапевта. Професійна ергономіка, психогігієна, хронобіологія та профілактика професійного перевантаження і вигорання (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Поняття гігієни праці.
2. Основні професійні фактори ризику в роботі фізичного терапевта.
3. Фізичне та статичне навантаження.
4. Повторювані рухи та вимушені робочі пози.
5. Поняття професійної ергономіки.
6. Основи правильної механіки тіла.
7. Ергономічні принципи трансферу та переміщення пацієнтів.
8. Значення допоміжних засобів при трансфері.
9. Профілактика перевантаження хребта і суглобів.
10. Поняття психогігієни.
11. Професійний стрес.
12. Біологічні ритми та їх значення.
13. Сон як фактор відновлення.
14. Раціональний режим праці та відпочинку.
15. Поняття професійного вигорання.
16. Індивідуальні та організаційні заходи профілактики вигорання.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Фактори ризику м’язово-скелетних розладів у фізичних терапевтів.
2. Безпечний трансфер маломобільного пацієнта.
3. Вплив змінної та нічної роботи на біологічні ритми.
4. Вплив хронічного недосипання на увагу та професійну працездатність.
5. Ознаки професійного перевантаження.
6. Організаційні заходи профілактики емоційного вигорання.
7. Самооцінювання професійних ергономічних ризиків.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3], [7].

Зміст практичних занять

Змістовий модуль 1. Гігієна навколишнього середовища та реабілітаційного простору

Тема 1. Методи гігієнічних досліджень та оцінка реабілітаційного середовища

Заняття 1. Методи гігієнічних досліджень. Санітарно-гігієнічне обстеження реабілітаційного середовища (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Предмет, мета та завдання гігієни.
2. Поняття про фактори навколишнього та виробничого середовища.
3. Класифікація факторів середовища: фізичні, хімічні, біологічні та соціальні.
4. Основні методи гігієнічних досліджень.
5. Санітарно-описовий метод.
6. Інструментальні та лабораторні методи дослідження.
7. Поняття гігієнічного нормативу.
8. Методика санітарно-гігієнічного обстеження приміщень.
9. Основні фактори ризику у реабілітаційному середовищі.
10. Складання чек-листа санітарно-гігієнічного аудиту.
11. Формулювання гігієнічного висновку.

Практична робота: проведення санітарно-гігієнічного обстеження умовного реабілітаційного приміщення за чек-листом.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Історія становлення гігієни як профілактичної науки.
2. Первинна, вторинна та третинна профілактика.
3. Вплив комплексу факторів середовища на адаптаційні можливості людини.
4. Поняття здорового та безпечного реабілітаційного середовища.

Самостійна робота: 2 год.

Рекомендовані джерела: [1], [3], [7].

Тема 2. Гігієнічна оцінка мікроклімату

Заняття 2. Гігієнічна оцінка мікроклімату реабілітаційних приміщень і басейнів (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Поняття мікроклімату.

2. Основні параметри мікроклімату.
3. Температура повітря та методи її вимірювання.
4. Абсолютна і відносна вологість.
5. Методи визначення вологості повітря.
6. Психрометрія.
7. Швидкість руху повітря.
8. Принцип роботи анемометра.
9. Теплове випромінювання.
10. Механізми теплообміну організму.
11. Поняття теплового комфорту.
12. Вплив мікроклімату на переносимість фізичного навантаження.
13. Особливості мікроклімату приміщень басейнів.

Практична робота:

- вимірювання температури повітря;
- визначення відносної вологості;
- визначення швидкості руху повітря;
- заповнення протоколу дослідження;
- оцінка отриманих результатів;
- формулювання гігієнічного висновку.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Механізми адаптації до високих і низьких температур.
2. Вплив високої вологості на тепловіддачу.
3. Профілактика перегрівання під час фізичних навантажень.
4. Особливості мікроклімату при проведенні гідрокінезотерапії.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3].

Тема 3. Гігієнічна оцінка освітлення

Заняття 3. Оцінка природного та штучного освітлення у реабілітаційних залах (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Фізіолого-гігієнічне значення світла.
2. Природне освітлення.
3. Фактори, що впливають на природну освітленість.
4. Штучне освітлення.
5. Види штучного освітлення.
6. Поняття освітленості.
7. Одиниці вимірювання освітленості.

8. Принцип роботи люксметра.
9. Методика проведення люксметрії.
10. Рівномірність освітлення.
11. Засліплення та відблиски.
12. Значення освітлення для безпеки пацієнтів.
13. Освітлення зон тренування ходьби, рівноваги та координації.

Практична робота:

- проведення люксметрії у різних точках приміщення;
- порівняння показників;
- оцінка рівномірності освітлення;
- складання гігієнічного висновку.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Біологічна дія природного світла.
2. Вплив недостатнього освітлення на зорову працездатність.
3. Освітлення реабілітаційних приміщень для людей похилого віку.
4. Профілактика падінь шляхом оптимізації освітлення.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3].

Тема 4. Повітряне середовище, вентиляція та кондиціювання

Заняття 4. Гігієнічна оцінка повітряного середовища, вентиляції та кондиціювання реабілітаційних приміщень (2 год.)
Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Гігієнічне значення атмосферного та внутрішнього повітря.
2. Причини погіршення якості повітря у приміщеннях.
3. Поняття повітрообміну.
4. Природна вентиляція.
5. Механічна вентиляція.
6. Припливна, витяжна та припливно-витяжна вентиляція.
7. Кондиціювання повітря.
8. Ознаки недостатнього повітрообміну.
9. CO_2 як непрямий показник вентиляції приміщення.
10. Значення вентиляції під час групових занять фізичною терапією.
11. Гігієнічні принципи експлуатації систем кондиціювання.
12. Взаємозв’язок вентиляції, мікроклімату та інфекційної безпеки.

Практична робота:

- оцінка організації вентиляції приміщення;

- визначення можливих джерел погіршення якості повітря;
- розробка рекомендацій щодо покращення повітрообміну.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Вплив підвищеної концентрації CO_2 на функціональний стан.
2. Особливості вентиляції спортивних та реабілітаційних залів.
3. Гігієнічне значення очищення і технічного обслуговування кондиціонерів.
4. Вентиляція приміщень під час групових фізичних занять.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3], [7].

Тема 5. Гігієна води та басейнів

Заняття 5. Гігієнічна оцінка води та санітарного режиму басейнів для гідрокінезотерапії (2 год.)
Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Фізіологічне та гігієнічне значення води.
2. Види джерел водопостачання.
3. Основні вимоги до питної води.
4. Органолептичні показники.
5. Основні хімічні показники.
6. Мікробіологічна безпечність.
7. Водопідготовка та знезараження води.
8. Гігієнічні вимоги до басейнів.
9. Особливості басейнів для гідрокінезотерапії.
10. Температурний режим води.
11. Санітарний режим басейну.
12. Душові та роздягальні.
13. Особиста гігієна пацієнтів.
14. Профілактика інфекцій, пов’язаних із водним середовищем.

Практична робота:

- аналіз умовного протоколу дослідження води;
- оцінка санітарного стану басейну за чек-листом;
- виявлення факторів ризику;
- складання профілактичних рекомендацій.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Захворювання, пов’язані з водним шляхом передачі.
2. Сучасні методи знезараження води.
3. Інфекційні ризики при гідрокінезотерапії.

4. Профілактика грибкових захворювань у басейнах.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3], [4], [5].

Змістовий модуль 2. Гігієна харчування, професійна безпека та психогігієна в реабілітації

Тема 6. Гігієна харчування та гідратації

Заняття 6. Гігієнічна оцінка харчування та питного режиму при фізичних навантаженнях і реабілітації (2 год.)
Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Поняття раціонального харчування.
2. Основні принципи збалансованого харчування.
3. Енергетичні потреби організму.
4. Значення білків, жирів та вуглеводів.
5. Значення вітамінів та мінеральних речовин.
6. Особливості харчування під час фізичних навантажень.
7. Особливості відновного харчування.
8. Поняття водного балансу.
9. Причини дегідратації.
10. Ознаки недостатньої гідратації.
11. Питний режим до, під час та після навантаження.
12. Фактори, що впливають на потребу в рідині.
13. Межі компетенції фізичного терапевта з питань харчування.

Практична робота:

- аналіз умовного добового раціону;
- оцінювання питного режиму;
- розв’язання ситуаційних задач із гідратації;
- формування рекомендацій у межах компетенції фізичного терапевта.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Особливості харчування людей похилого віку.
2. Харчування у відновний період.
3. Вплив температури середовища на потребу в рідині.
4. Дієтичні добавки: потенційні користь і ризики.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [3], [7].

Тема 7. Планування та гігієна реабілітаційного середовища

Заняття 7. Гігієнічні та ергономічні вимоги до планування реабілітаційного центру (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Основні принципи функціонального зонування.
2. Організація реабілітаційного залу.
3. Вимоги до площі та розміщення обладнання.
4. Безпечні маршрути пересування пацієнтів.
5. Вільні проходи.
6. Безпечність підлогового покриття.
7. Профілактика падінь.
8. Організація робочих зон.
9. Вимоги до евакуаційних шляхів.
10. Принципи універсального дизайну та доступності.
11. Особливості середовища для осіб з обмеженою мобільністю.
12. Санітарне утримання приміщень.
13. Комплексний підхід до безпеки реабілітаційного простору.

Практична робота:

- аналіз схеми умовного реабілітаційного центру;
- визначення щонайменше 10 факторів ризику;
- складання рекомендацій щодо корекції середовища.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Принципи універсального дизайну.
2. Особливості організації простору для осіб, які пересуваються на кріслах колісних.
3. Профілактика падінь у реабілітаційних закладах.
4. Організація доступного санітарного вузла.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [4], [5].

Тема 8. Інфекційний контроль у реабілітації

Заняття 8. Гігієна рук, очищення і дезінфекція кушеток, реабілітаційного обладнання та інвентарю (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Поняття інфекційного контролю.
2. Ланцюг передачі інфекції.
3. Контактний механізм передачі.

4. Гігієна рук.
5. Використання засобів індивідуального захисту.
6. Поняття очищення.
7. Поняття дезінфекції.
8. Відмінність дезінфекції від стерилізації.
9. Контактний час дезінфекційного засобу.
10. Обробка кушетки після пацієнта.
11. Обробка матів, еластичних стрічок, м’ячів та тренажерів.
12. Обробка допоміжних засобів реабілітації.
13. Організація чистих та забруднених зон.
14. Безпечне використання дезінфекційних засобів.
15. Профілактика перехресної передачі інфекції.

Практична робота:

- демонстрація гігієни рук;
- складання алгоритму обробки кушетки;
- вибір режиму обробки умовного реабілітаційного інвентарю;
- аналіз ситуаційних задач з інфекційного контролю.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Стандартні заходи інфекційного контролю.
2. Показання до застосування ЗІЗ.
3. Безпечне використання дезінфекційних засобів.
4. Інфекційний контроль під час групових реабілітаційних занять.
5. Обробка багаторазового реабілітаційного обладнання.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [2], [4], [6], [7].

Тема 9. Гігієна праці та професійна ергономіка

Заняття 9. Професійна ергономіка фізичного терапевта. Безпечний трансфер пацієнта та профілактика перевантажень (2 год.)
Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Поняття гігієни праці.
2. Професійні фактори ризику фізичного терапевта.
3. Статичне та динамічне фізичне навантаження.
4. Вимушені робочі пози.
5. Повторювані рухи.
6. Поняття професійної ергономіки.
7. Основи правильної механіки тіла.
8. Положення тулуба і кінцівок під час роботи.

9. Безпечне переміщення та трансфер пацієнта.
10. Попередня оцінка функціональних можливостей пацієнта.
11. Використання допоміжних засобів.
12. Командний трансфер.
13. Профілактика травм хребта.
14. Профілактика професійних м’язово-скелетних розладів.

Практична робота:

- аналіз правильної і неправильної робочої пози;
- демонстрація безпечної механіки тіла;
- розбір алгоритму трансферу;
- ергономічний самоаудит робочого місця.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Професійні м’язово-скелетні порушення у фізичних терапевтів.
2. Біомеханіка підйому та переміщення вантажу.
3. Допоміжні засоби для трансферу.
4. Організація робочого місця фізичного терапевта.
5. Профілактика хронічного болю у спині.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3], [7].

Тема 10. Психогігієна та комплексний гігієнічний аудит

Заняття 10. Психогігієна, хронобіологія та профілактика професійного вигорання. Комплексний гігієнічний аудит реабілітаційного середовища (2 год.)
Перелік основних питань, які висвітлює тема:

1. Поняття психогігієни.
2. Фізіологічний та професійний стрес.
3. Основні професійні стресори фізичного терапевта.
4. Поняття біологічних ритмів.
5. Циркадні ритми.
6. Сон і його значення для відновлення.
7. Режим праці та відпочинку.
8. Поняття професійного перевантаження.
9. Поняття емоційного вигорання.
10. Фактори ризику вигорання.
11. Індивідуальні заходи профілактики.
12. Організаційні заходи профілактики.
13. Поняття комплексного гігієнічного аудиту.

14. Алгоритм проведення аудиту реабілітаційного середовища.
15. Пріоритезація виявлених ризиків.
16. Формування профілактичних та коригувальних заходів.

Практична робота:
Провести комплексний гігієнічний аудит умовного реабілітаційного закладу за такими напрямами:

- мікроклімат;
- освітлення;
- вентиляція;
- вода/басейн;
- планування приміщення;
- інфекційний контроль;
- ергономіка;
- безпечність пересування;
- умови праці персоналу;
- психогігієнічні фактори.

Підсумкове завдання: визначити **5 основних проблем, 5 заходів корекції та 3 найбільш пріоритетні системні зміни**.
Перелік основних питань на самостійне вивчення:

1. Вплив хронічного недосипання на працездатність.
2. Біологічні ритми та змінна робота.
3. Ознаки професійного перевантаження.
4. Фактори ризику емоційного вигорання.
5. Методи самоконтролю професійного стресу.
6. Організаційна профілактика вигорання в медичних і реабілітаційних командах.

Самостійна робота: 2 год.
Рекомендовані джерела: [1], [2], [3], [7].

Зміст самостійної роботи здобувачів

Самостійне опрацювання лекційного матеріалу — 14 год.

№	Зміст самостійної роботи	Год.	Джерела
1	Опрацювання питань з теми «Вступ до гігієни та екології людини. Методи гігієнічних досліджень». Історія розвитку гігієни, рівні профілактики, вплив екологічних факторів на адаптаційні можливості людини	2	[1], [3], [7]
2	Мікроклімат реабілітаційних закладів і басейнів. Адаптація до високої та низької температури, тепловий комфорт, значення CO_2 та ефективності повітрообміну	2	[1], [2], [3], [7]

№	Зміст самостійної роботи	Год.	Джерела
3	Природне та штучне освітлення. Біологічна дія світла, освітлення приміщень для осіб похилого віку та пацієнтів із порушеннями зору і рівноваги	2	[1], [2], [3]
4	Гігієна води та басейнів. Захворювання, пов’язані з водним шляхом передачі, методи знезараження води, санітарний режим басейнів	2	[1], [2], [3], [4], [5]
5	Раціональне та відновне харчування. Енергетичні потреби, харчування при фізичному навантаженні, дегідратація та відновлення водно-електролітного балансу	2	[1], [3], [7]
6	Інфекційний контроль. Гігієна рук, використання ЗІЗ, очищення та дезінфекція багаторазового реабілітаційного обладнання	2	[2], [4], [6], [7]
7	Гігієна праці фізичного терапевта. Професійна ергономіка, біологічні ритми, сон, професійний стрес та профілактика вигорання	2	[1], [2], [3], [7]
Разом		**14**	

Підготовка до практичних занять та оформлення протоколів — 20 год.

№	Зміст самостійної роботи	Год.
1	Підготовка до санітарно-гігієнічного обстеження реабілітаційного середовища. Робота з чек-листом гігієнічного аудиту	2
2	Підготовка до вимірювання параметрів мікроклімату. Опрацювання принципів роботи термометра, психрометра, гігрометра, анемометра	2
3	Підготовка до оцінювання природного та штучного освітлення. Методика люксметрії	2
4	Підготовка до оцінювання повітряного середовища, вентиляції та кондиціювання	2
5	Підготовка до гігієнічної оцінки води та санітарного режиму басейну	2
6	Підготовка до оцінювання харчування і питного режиму при фізичних навантаженнях	2
7	Аналіз принципів планування безпечного та доступного реабілітаційного середовища	2
8	Підготовка алгоритмів гігієни рук, очищення та дезінфекції кушеток, обладнання й інвентарю	2
9	Підготовка до практичного заняття з професійної ергономіки та безпечного трансферу пацієнта	2
10	Підготовка до комплексного гігієнічного аудиту реабілітаційного середовища	2

№	Зміст самостійної роботи	Год.
Разом		**20**

Виконання тестових, ситуаційних та аналітичних завдань — 18 год.

№	Зміст самостійної роботи	Год.
1	Виконання тестових завдань з основ гігієни, екології та методів гігієнічних досліджень	3
2	Розв’язання ситуаційних задач з оцінки мікроклімату, вентиляції та освітлення	3
3	Аналіз ситуаційних задач з гігієни води та безпечності басейнів	3
4	Розв’язання кейсів із раціонального харчування, гідратації та відновлення після фізичного навантаження	3
5	Аналіз ситуацій з інфекційного контролю, очищення та дезінфекції реабілітаційного обладнання	3
6	Аналіз ергономічних ризиків, професійного перевантаження та психогігієнічних факторів у роботі фізичного терапевта	3
Разом		**18**

Самостійне вивчення окремих тем — 24 год.

Тема 1. Універсальний дизайн і доступність реабілітаційного середовища — 4 год.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Поняття універсального дизайну.
2. Основні принципи доступності.
3. Організація безбар’єрного маршруту пацієнта.
4. Особливості середовища для осіб, які використовують крісла колісні.
5. Профілактика падінь у реабілітаційних закладах.
6. Організація доступних санітарно-гігієнічних приміщень.

Форма роботи: аналіз реабілітаційного приміщення за чек-листом доступності.
Джерела: [2], [4], [5].

Тема 2. Гігієнічні особливості роботи з дітьми та особами похилого віку — 4 год.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Вікові особливості терморегуляції.
2. Особливості мікроклімату для різних вікових груп.
3. Освітлення та профілактика падінь у людей похилого віку.
4. Питний режим дітей та людей похилого віку.
5. Особливості фізичного навантаження.

6. Санітарно-гігієнічні вимоги при групових заняттях.

Форма роботи: підготовка порівняльної таблиці.
Джерела: [1], [3], [7].

Тема 3. Професійні м’язово-скелетні ризики фізичного терапевта — 4 год.
Питання для самостійного опрацювання:

1. Статичне та динамічне навантаження.
2. Повторювані рухи.
3. Робота у вимушеній позі.
4. Ризики під час трансферу пацієнта.
5. Біомеханіка підйому та переміщення.
6. Використання допоміжних засобів.
7. Профілактика болю у спині та перевантаження суглобів.

Форма роботи: ергономічний самоаудит робочого місця фізичного терапевта.
Джерела: [1], [2], [7].

Тема 4. Хронобіологія, сон та відновлення — 4 год.
Питання для самостійного опрацювання:

1. Поняття біологічних ритмів.
2. Циркадні ритми.
3. Фізіологічне значення сну.
4. Вплив дефіциту сну на увагу, координацію та працездатність.
5. Вплив змінної роботи на стан здоров’я.
6. Принципи раціонального режиму праці та відпочинку.

Форма роботи: складання індивідуального прикладу раціонального режиму праці й відпочинку.
Джерела: [1], [3], [7].

Тема 5. Психогігієна та профілактика професійного вигорання — 4 год.
Питання для самостійного опрацювання:

1. Поняття психогігієни.
2. Гострий і хронічний стрес.
3. Основні професійні стресори фізичного терапевта.
4. Професійне перевантаження.
5. Ознаки емоційного вигорання.
6. Індивідуальні заходи профілактики.

7. Організаційні заходи профілактики.
8. Роль командної взаємодії та підтримки.

Форма роботи: аналіз ситуаційного кейсу та розробка профілактичних заходів.
Джерела: [1], [3], [7].

Тема 6. Екологічно відповідальна діяльність реабілітаційного закладу — 4 год.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Раціональне використання водних ресурсів.
2. Енергоефективність у закладах охорони здоров'я.
3. Раціональне використання витратних матеріалів.
4. Зменшення кількості відходів.
5. Безпечне поводження з відходами.
6. Взаємозв'язок екологічної та гігієнічної безпеки.
7. Формування екологічної культури медичного та реабілітаційного персоналу.

Форма роботи: розробка 5 практичних пропозицій щодо підвищення екологічної безпеки умовного реабілітаційного центру.
Джерела: [1], [4], [5], [7].
Разом за блоком: 24 год.

Підготовка до диференційованого заліку — 10 год.

Самостійна підготовка до підсумкового контролю включає:

1. Систематизацію теоретичного матеріалу лекцій.
2. Повторення алгоритмів практичних робіт.
3. Повторення методів оцінювання мікроклімату, освітлення, вентиляції та води.
4. Повторення принципів інфекційного контролю.
5. Повторення правил професійної ергономіки та безпечного трансферу пацієнта.
6. Опрацювання тестових завдань.
7. Розв'язання ситуаційних задач.
8. Повторення алгоритму комплексного гігієнічного аудиту реабілітаційного середовища.

Обсяг: 10 год.

Список джерел:

[1] Гігієна та екологія : підручник / В. Г. Бардов, С. Т. Омельчук, Н. В. Мережкіна та ін. Вінниця : Нова Книга, 2020.
[2] Гігієна закладів охорони здоров'я : навч. посіб. / В. В. Бабієнко, А. В. Мокієнко, О. А.

Грузевський, Є. В. Опря. 2022.
[3] Гігієна та екологія : підручник / К. О. Пашко, М. О. Кашуба, О. В. Лотоцька та ін. Тернопіль : ТДМУ, 2022.
[4] Міністерство охорони здоров'я України — чинні нормативні документи та санітарні вимоги.
[5] Законодавство України — офіційна база Верховної Ради України.
[6] Центр громадського здоров'я МОЗ України — матеріали з інфекційного контролю та профілактики інфекцій.
[7] World Health Organization — електронні матеріали з гігієни, здорового середовища, інфекційного контролю та професійного здоров'я.

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	**Розподіл годин за формами навчання**
	Денна форма, год.
Самостійна робота, год, у т.ч.:	**86**
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	**14**
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	**20**
Підготовка звітів з практичних робіт	**10**
Підготовка до поточного контролю	**18**
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	**24**
Разом	**86**

ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється відповідно до **«Положення про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти» Університету Короля Данила**.

Поточний контроль з дисципліни «Основи екології та гігієна» здійснюється під час практичних занять і передбачає:

- усне та письмове опитування;
- тестовий контроль;
- виконання практичних робіт;
- оформлення протоколів практичних робіт;
- розв’язання ситуаційних та аналітичних завдань;
- оцінювання самостійної роботи;
- виконання завдань у СДО Moodle.

Максимальна кількість балів за поточну роботу — **60 балів**. Мінімальна кількість балів поточного контролю, необхідна для допуску до підсумкового контролю, — **35 балів**.
Форма підсумкового контролю з дисципліни — **диференційований залік**.
Максимальна кількість балів за підсумковий контроль — **40 балів**, мінімальна позитивна оцінка — **25 балів**.
Загальна максимальна кількість балів за дисципліну становить **100 балів**.

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за посиланням.

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів
Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки, отриманої під час поточного або підсумкового контролю.
Апеляція здійснюється відповідно до **«Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій» Університету Короля Данила**. *Ознайомитись з документом можна за покликанням.*

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Відвідування лекційних і практичних занять є обов’язковим відповідно до вимог організації освітнього процесу в Університеті.

Здобувач допускається до семестрового контролю з дисципліни за умови, що він:

- виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом та силабусом;
- підтвердив опанування результатів навчання на мінімально необхідному рівні;
- отримав **не менше 35 балів поточного контролю**;

- відпрацював усі пропущені лекційні та практичні заняття відповідно до встановленого в Університеті порядку.

Відпрацювання практичного заняття передбачає опрацювання теоретичних питань теми, виконання практичного або ситуаційного завдання та/або проходження відповідного контрольного заходу.

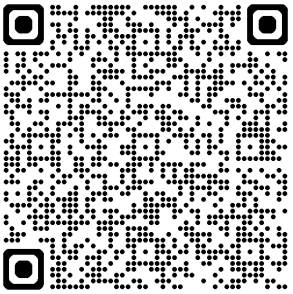

Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до **«Положення про організацію освітнього процесу» Університету Короля Данила**.

Ознайомитись з документом можна за покликанням.

***4)* щодо дотримання академічної доброчесності**

Під час вивчення дисципліни здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Не допускаються:

- академічний плагіат;
- списування;
- фабрикація або фальсифікація результатів практичних робіт;
- подання чужої роботи як власної;
- використання неіснуючих або неперевірених джерел;
- виконання навчальних завдань іншими особами;
- несанкціоноване використання матеріалів під час контрольних заходів.

Під час виконання практичних робіт студент повинен подавати **реальні результати власних вимірювань, спостережень та розрахунків** або чітко зазначати, якщо робота виконується на основі навчального ситуаційного кейсу.

Письмові роботи, протоколи та інші завдання повинні бути виконані самостійно з належним посиланням на використані джерела.

Вимоги академічної доброчесності визначаються **«Положенням про систему забезпечення академічної доброчесності» Університету Короля Данила**.

Ознайомитись з документом можна за покликанням.

5) щодо використання штучного інтелекту

Використання інструментів на основі штучного інтелекту під час вивчення дисципліни **дозволяється як допоміжний засіб навчання**, відповідно до

«Політики використання штучного інтелекту» та вимог академічної доброчесності Університету Короля Данила.

Дозволяється використовувати ШІ для:

- пояснення складних термінів та понять;
- структурування навчального матеріалу;
- підготовки до занять;
- створення запитань для самоконтролю;
- пошуку ідей для розв'язання ситуаційних задач;
- мовного та стилістичного редагування власного тексту;
- створення чернеток таблиць, схем та алгоритмів;
- самоперевірки засвоєного матеріалу.

Не допускається:

- подання повністю згенерованої ШІ роботи як власної;
- генерування та подання вигаданих результатів гігієнічних вимірювань;
- фабрикація посилань, нормативних документів або наукових джерел;
- використання ШІ для проходження контрольних заходів, якщо це прямо не дозволено викладачем;
- копіювання відповіді ШІ без критичної перевірки інформації.

Інформація, отримана за допомогою систем штучного інтелекту, повинна бути **критично перевірена студентом за рекомендованими навчальними, науковими та нормативними джерелами**.
За вимогою викладача здобувач повинен повідомити про використання інструментів ШІ під час виконання конкретного навчального завдання.
Ознайомитися з **«Політикою використання штучного інтелекту»** можна за покликанням.
Вимоги щодо використання генеративних систем ШІ в академічних текстах також визначені **«Положенням про систему забезпечення академічної доброчесності»**.
Ознайомитись з документом можна за покликанням.

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів, ноутбуків та інших електронних пристроїв під час занять допускається **виключно з навчальною метою**.

Під час дисципліни «Основи екології та гігієна» технічні засоби можуть використовуватися для:

- роботи в Moodle;

- проходження навчальних тестів за вказівкою викладача;
- роботи з електронними нормативними документами;
- пошуку навчальної та довідкової інформації;
- виконання розрахунків;
- заповнення електронних протоколів;
- використання навчальних цифрових інструментів під час практичних робіт за дозволом викладача.

До початку заняття на мобільних пристроях повинен бути активований режим **«без звуку»**.

Під час занять не допускається використання гаджетів для стороннього листування, соціальних мереж, перегляду розважального контенту, прослуховування музики та іншої діяльності, не пов’язаної з освітнім процесом.

Під час контрольних заходів використання технічних засобів **заборонене, крім випадків, коли це прямо передбачено умовами проведення контролю**. У разі порушення встановленої заборони застосовуються правила, визначені відповідними нормативними документами УКД.

Ознайомитись з відповідним документом можна за посиланням.
Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, здійснюється відповідно до **«Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» Університету Короля Данила**.

Для дисципліни «Основи екології та гігієна» можуть розглядатися результати навчання, здобуті під час проходження:

- сертифікованих онлайн-курсів;
- тренінгів;
- вебінарів;
- освітніх програм;
- професійних курсів,

тематика яких відповідає окремим результатам навчання дисципліни, зокрема з питань:

- гігієни та громадського здоров'я;
- інфекційного контролю;
- гігієни рук;
- професійної безпеки;
- ергономіки;
- здорового способу життя;
- води та санітарії;
- психогігієни та профілактики професійного вигорання.

Питання зарахування розглядається **індивідуально** з урахуванням:

1. відповідності змісту курсу програмним результатам навчання дисципліни;
2. документального підтвердження проходження навчання;
3. обсягу та тривалості навчання;
4. наявності підсумкового оцінювання;
5. можливості перевірки автентичності сертифіката;
6. продемонстрованого здобувачем рівня засвоєння відповідних результатів навчання.

Наявність сертифіката **не передбачає автоматичного зарахування** відповідної теми чи виду роботи.

Ознайомитись з документом можна за покликанням.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання здобувачів освіти з метою розвитку логічного та аналітичного мислення, здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях, формування навичок оцінювання гігієнічних факторів реабілітаційного середовища, професійної безпеки та профілактичного мислення.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
РН 07. Застосовувати знання медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціальних аспектів у практиці фізичної терапії; виявляти та враховувати зв'язки різних елементів.	**МН 1.1** лекція; **МН 1.2** пояснення; **МН 1.3** бесіда; **МН 3.4** практична робота; **МН 19** робота під керівництвом викладача; **МН 20.1** кейс-метод	**МФО 4** поточний контроль; **МФО 5** усний контроль; **МФО 6** письмовий контроль; **МФО 8** тестовий контроль; **МФО 10** комплексний контроль
РН 09. Аналізувати і застосовувати сучасні науково-доказові дані для виконання професійних завдань.	**МН 7** аналітичний метод; **МН 15** проблемно-пошуковий метод; **МН 17** дослідницький метод; **МН 18** самостійна робота; **МН 20.1** кейс-метод; **МН 20.2** дискусія	**МФО 6** письмовий контроль; **МФО 8** тестовий контроль; **МФО 10** комплексний контроль; **МФО 11** самооцінювання

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
РН 11. Застосовувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії; використовувати методи й інструменти визначення та вимірювання, оцінювати отриману інформацію.	**МН 2.2** демонстрація; **МН 2.3** спостереження; **МН 3.1** вправи; **МН 3.4** практична робота; **МН 19** робота під керівництвом викладача; **МН 20.5** тренінгове заняття	**МФО 4** поточний контроль; **МФО 7** лабораторно-практичний контроль; **МФО 8** тестовий контроль; **МФО 10** комплексний контроль
РН 14. Провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність.	**МН 1.4** інструктаж; **МН 2.2** демонстрація; **МН 3.4** практична робота; **МН 19** робота під керівництвом викладача; **МН 20.1** кейс-метод; **МН 20.5** тренінгові заняття	**МФО 4** поточний контроль; **МФО 7** лабораторно-практичний контроль; **МФО 8** тестовий контроль; **МФО 10** комплексний контроль
РН 15. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних показників та допоміжні засоби реабілітації.	**МН 1.4** інструктаж; **МН 2.2** демонстрація; **МН 3.1** вправи; **МН 3.4** практична робота; **МН 19** робота під керівництвом викладача; **МН 20.5** тренінгове заняття	**МФО 4** поточний контроль; **МФО 7** лабораторно-практичний контроль; **МФО 10** комплексний контроль
РН 17. Проводити інструктаж та навчання пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, опікунів.	**МН 1.3** бесіда; **МН 14** творчий метод; **МН 20.2** дискусія; **МН 20.4** рольові та ділові ігри; **МН 20.7** діалогічна бесіда	**МФО 5** усний контроль; **МФО 6** письмовий контроль; **МФО 10** комплексний контроль
РН 19. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання шляхом самоосвіти, аналізувати й застосовувати професійний досвід.	**МН 7** аналітичний метод; **МН 15** проблемно-пошуковий метод; **МН 18** самостійна робота; **МН 20.2** дискусія; **МН 20.6** банк ідей	**МФО 6** письмовий контроль; **МФО 8** тестовий контроль; **МФО 11** самооцінювання; **МФО 12** портфоліо

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Для забезпечення викладання навчальної дисципліни «Основи екології та гігієна» використовуються такі матеріально-технічні ресурси:

- навчальна аудиторія, обладнана мультимедійним проєктором та/або інтерактивною панеллю;
- персональний комп’ютер або ноутбук викладача з доступом до мережі Інтернет;
- комп’ютери, ноутбуки, планшети або мобільні пристрої здобувачів освіти для роботи з електронними навчальними ресурсами;
- система дистанційного навчання **Moodle**;
- програмне забезпечення для створення та демонстрації презентацій, опрацювання текстових і табличних даних;

- електронні навчальні матеріали, презентації, відеоматеріали, ситуаційні завдання, чек-листи та протоколи практичних робіт;
- нормативно-правові та методичні матеріали МОЗ України, Центру громадського здоров’я МОЗ України, ВООЗ та інших профільних джерел;
- термометри для визначення температури повітря;
- психрометри та/або гігрометри для визначення вологості повітря;
- анемометри для визначення швидкості руху повітря;
- люксметри для визначення рівня освітленості;
- шумоміри — **за наявності**;
- прилади та/або тест-системи для демонстраційної оцінки окремих показників якості води — **за наявності**;
- засоби для оцінювання параметрів мікроклімату та повітряного середовища — **за наявності**;
- реабілітаційні кушетки;
- мати, гімнастичні м’ячі, еластичні стрічки та інший реабілітаційний інвентар для аналізу санітарно-гігієнічних умов його використання та обробки;
- допоміжні засоби реабілітації для відпрацювання принципів професійної ергономіки та безпечного трансферу пацієнта — **за наявності**;
- засоби індивідуального захисту;
- антисептичні та дезінфекційні засоби, дозволені до застосування у закладах охорони здоров’я;
- витратні матеріали для демонстрації алгоритмів очищення та дезінфекції поверхонь і обладнання;
- навчальні плани приміщень, схеми, фотографії та ситуаційні кейси для проведення санітарно-гігієнічного аудиту реабілітаційного середовища.

Для проведення окремих практичних робіт допускається використання **навчальних симуляцій, демонстраційних матеріалів та модельних ситуацій**, якщо відповідне лабораторне обладнання відсутнє.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал min	Бал max
Поточні контрольні заходи	Усне та письмове опитування; тестовий контроль; виконання практичних робіт; оформлення протоколів практичних робіт; аналіз результатів гігієнічних вимірювань; розв’язання ситуаційних та аналітичних задач; виконання завдань самостійної роботи; робота в СДО Moodle	**60**	**35**	**60**

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал min	Бал max
Всього за поточний контроль		**60**	**35**	**60**
Підсумкові контрольні заходи	**Диференційований залік:** комплексна перевірка засвоєння теоретичного матеріалу та сформованості практичних умінь з дисципліни, що може включати тестові завдання, теоретичні питання та/або ситуаційні завдання	**40**	**25**	**40**
Всього		**100**	**60**	**100**

Процедура проведення поточного контролю знань упродовж семестру та підсумкового семестрового контролю регулюється **«Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти» Університету Короля Данила**.

Фіксація поточного контролю здійснюється в **«Електронному журналі обліку успішності академічної групи»** на підставі чотирибальної шкали: **«2», «3», «4», «5»**. У разі відсутності здобувача освіти на занятті виставляється позначка **«н»**. За результатами поточного контролю в електронному журналі автоматично визначається підсумкова оцінка та здійснюється облік пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки здобувачі освіти зобов'язані відпрацювати **впродовж трьох наступних тижнів**. У випадку недотримання встановленого терміну замість позначки «н» в електронному журналі виставляється **«0»**, без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою **«в»**.

Для дисципліни **«Основи екології та гігієна»** обов'язковими є виконання передбачених силабусом практичних робіт, опрацювання відповідних практичних навичок та виконання контрольних завдань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Оцінка «5» — відмінно

Здобувач освіти:

- повно, правильно та логічно викладає теоретичний матеріал;
- вільно оперує основними поняттями гігієни та екології;
- правильно визначає та оцінює фактори ризику реабілітаційного середовища;

- самостійно та правильно виконує практичні завдання;
- правильно користується відповідним вимірювальним обладнанням;
- правильно оформляє протокол практичної роботи;
- аналізує отримані результати та формулює обґрунтований гігієнічний висновок;
- правильно розв’язує ситуаційні задачі та пропонує обґрунтовані профілактичні заходи;
- демонструє здатність застосовувати теоретичні знання у професійних ситуаціях фізичного терапевта.

Оцінка «4» — добре

Здобувач освіти:

- володіє основним теоретичним матеріалом;
- правильно розуміє більшість понять і закономірностей;
- виконує практичне завдання самостійно або з незначною допомогою викладача;
- допускає окремі несуттєві неточності під час вимірювань, розрахунків або формулювання висновку;
- правильно визначає основні фактори ризику та профілактичні заходи;
- здатний застосовувати знання у типових професійних ситуаціях.

Оцінка «3» — задовільно

Здобувач освіти:

- володіє основними положеннями теми, але знання є неповними або фрагментарними;
- допускає суттєві неточності у відповідях;
- виконує практичні завдання за допомогою викладача;
- має труднощі з інтерпретацією результатів вимірювань;
- формулює гігієнічний висновок неповно;
- розв’язує типові ситуаційні задачі лише після додаткових пояснень;
- водночас демонструє мінімально необхідний рівень результатів навчання.

Оцінка «2» — незадовільно

Здобувач освіти:

- не володіє основними поняттями теми;
- допускає суттєві помилки у відповідях;
- не може самостійно виконати практичне завдання;
- не розуміє методику проведення гігієнічного дослідження;
- не може правильно оцінити отримані результати або сформулювати гігієнічний висновок;
- не розв’язує ситуаційні задачі навіть за допомогою викладача;

- не демонструє мінімально необхідного рівня програмних результатів навчання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Під час оцінювання практичного заняття враховуються:

- рівень теоретичної підготовки;
- результати вхідного або поточного тестового контролю;
- правильність виконання практичної роботи;
- дотримання алгоритму проведення вимірювань;
- правильність використання обладнання;
- повнота та правильність оформлення протоколу;
- правильність аналізу й інтерпретації отриманих результатів;
- обґрунтованість гігієнічного висновку;
- правильність розв’язання ситуаційних задач;
- активність та самостійність здобувача освіти.

Особлива увага під час практичних занять приділяється здатності здобувача освіти **не лише відтворити теоретичний матеріал, а й застосувати його для оцінювання реального або модельованого реабілітаційного середовища**.

КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

До підсумкового контролю допускаються здобувачі освіти, які:

- виконали передбачені силабусом види навчальної роботи;
- відпрацювали пропущені заняття відповідно до встановленого порядку;
- за результатами поточного контролю отримали **не менше 35 балів**.

Здобувачі освіти, які за результатами поточного контролю отримали **34 бали і менше**, до складання підсумкового контролю не допускаються та діють відповідно до порядку, визначеного нормативними документами Університету.
За результатами підсумкового контролю — **диференційованого заліку** — здобувач освіти може отримати максимально **40 балів**.
Підсумковий контроль спрямований на перевірку:

- знання основ гігієни та екології;
- розуміння впливу факторів середовища на здоров’я та функціональний стан людини;
- здатності оцінювати мікроклімат, освітлення, вентиляцію та інші параметри реабілітаційного середовища;
- знання основ гігієни води, харчування та гідратації;
- розуміння принципів інфекційного контролю;
- знання правил професійної ергономіки та безпечного трансферу пацієнта;
- здатності аналізувати ситуаційні задачі та обґрунтовувати профілактичні заходи;

- здатності здійснювати комплексну гігієнічну оцінку реабілітаційного середовища.

Здобувачі освіти, які під час підсумкового контролю отримали **24 бали і менше**, вважаються такими, що не склали диференційований залік, та проходять повторний контроль відповідно до чинних нормативних документів Університету.

Сума балів	**ECTS**	**Національна оцінка**
90–100	A	Відмінно
83–89	B	Добре
75–82	C	Добре
67–74	D	Задовільно
60–66	E	Задовільно
35–59	FX	Незадовільно
0–34	F	Незадовільно

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	**Рівень досягнень, %**	**Шкала ECTS**
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на заліки/екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. **Гігієна та екологія : підручник** / В. Г. Бардов, С. Т. Омельчук, Н. В. Мережкіна та ін. ; за заг. ред. В. Г. Бардова. Вінниця : Нова Книга, 2020. 472 с. ISBN 978-966-382-830-5. Видання охоплює гігієну повітря, води, харчування, праці, закладів охорони здоров’я та екологічні аспекти впливу середовища на здоров’я.
2. **Пашко К. О., Кашуба М. О., Лотоцька О. В. та ін. Гігієна та екологія : підручник.** Тернопіль : ТНМУ, Укрмедкнига, 2022. 629 с. ISBN 978-966-673-403-0. Підручник містить теми з методів гігієнічних досліджень, мікроклімату, освітлення, повітряного середовища, води, харчування, гігієни праці та закладів охорони здоров’я.
3. **Бабієнко В. В., Мокієнко А. В., Грузевський О. А., Опря Є. В. Гігієна закладів охорони здоров’я : навч. посіб.** Одеса : Прес-кур’єр, 2022. 444 с. Особливо корисний для тем санітарно-гігієнічного режиму, професійної гігієни, інфекційного контролю, дезінфекції та безпечного середовища закладу охорони здоров’я.
4. **Кашуба М. О., Корда М. М. Гігієна та екологія : підручник : у 4 ч. Ч. 1. Гігієна праці.** Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2025. 251 с. ISBN 978-966-673-505-1. Доцільний для тем професійної гігієни, ергономіки та профілактики впливу виробничих факторів на фізичного терапевта.

Додаткова література

1. **Всесвітня організація охорони здоров’я.** Матеріали з питань здорового середовища, води, санітарії, гігієни, професійного здоров’я та профілактики інфекцій. Женева : WHO, актуальні електронні матеріали.
2. **Центр громадського здоров’я Міністерства охорони здоров’я України.** Методичні та інформаційні матеріали з профілактики інфекцій та інфекційного контролю, гігієни рук, безпеки пацієнтів та громадського здоров’я.
3. **Міністерство охорони здоров’я України.** Нормативно-методичні документи з питань санітарно-гігієнічного режиму, інфекційного контролю, водопостачання та безпечних умов діяльності закладів охорони здоров’я.
4. **Кашуба М. О., Корда М. М. Гігієна та екологія : підручник : у 4 ч. Ч. 1. Гігієна праці.** Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2025. 251 с. — якщо кафедра бажає залишити лише три джерела в основній літературі, це видання можна перенести до додаткової.

Електронні інформаційні ресурси

1. **Міністерство охорони здоров'я України : офіційний вебсайт.** URL: https://moz.gov.ua/ (дата звернення: 16.09.2026).
2. **Центр громадського здоров'я МОЗ України : офіційний вебсайт.** URL: https://phc.org.ua/ (дата звернення: 16.09.2026).
3. **Законодавство України : офіційний вебпортал Верховної Ради України.** URL: https://zakon.rada.gov.ua/ (дата звернення: 16.09.2026).
4. **Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення : наказ МОЗ України від 03.08.2021 № 1614.** URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-21 (дата звернення: 16.09.2026). Документ чинний і включає, зокрема, вимоги щодо профілактики інфекцій та гігієни рук.
5. **Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» : наказ МОЗ України від 12.05.2010 № 400.** URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10 (дата звернення: 16.09.2026). Документ чинний у редакції 2025 року.
6. **World Health Organization : official website.** URL: https://www.who.int/ (accessed: 16.09.2026).
7. **Гігієна та екологія : цифровий ресурс Національної наукової медичної бібліотеки України.** URL: https://emed.library.gov.ua/hihiiena-navkolyshnoho-seredovyshcha/hihiiena-ta-ekolohiia-2/ (дата звернення: 16.09.2026).
8. **Репозитарій Одеського національного медичного університету. Гігієна закладів охорони здоров'я.** URL: https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11455 (дата звернення: 16.09.2026).